

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. IV. Vtrum potestas Regum immediatè à Deo sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

164 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
næ occurreretur, liceret Ecclesiæ, Christiano Principi, plu-
ries monito, contumaci, & incorrecto potestatem nocendi
adimere, ac populos ab ejus tyrannide subducere, si hoc sine
majorum malorum periculo fieri posset?

6. Profertur 3. caput 13. Epistolæ B. Pauli ad Romanos,
omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, &c. Sed se ipsemet
Apostolus explicat, addens; *Nam Principes non sunt timori boni ope-
ris, sed mali, Vis autem non timere potestatem bonum fac; & habebis lau-
dem ex illa: Dei enim Minister est tibi in bonum, &c.* Quid ergo si
Principes sint timori boni operis non mali? Si timenda
sit potestas bonum facienti? si Diaboli minister sit in ma-
lum?

7. Loca Scripturæ sacræ præcipua, quæ sententiæ Illustris-
simi Cœtus Parisiensis adversantur, in Doctorum autorita-
tibus, quas suo loco referemus, continentur. Interim ad-
verto non defuisse scriptores, etiam in Gallia, ut infra vi-
debimus, speciatim cap. 8. §. 5. Quibus sententia illa ita
verbo Dei consona non visa sit, ut eam hæreticam censue-
rint. Unde valde iniquum esset eos, qui ejus sententiæ mo-
mentis convicti fuissent, ad contrariam metu pœnarum adi-
gere.

C A P U T I V.

Utrum potestas Regum immediatè à Deo sit.

1. **P**Lurimum probo Doctorum illorum institutum, qui
Regibus subditorum reverentiam, & obedientiam con-
ciliare conantur, adductis non solum politicis, & naturali-
bus, sed etiam Divinis rationibus. Ea enim est hominis ad
libertatem propensio, ut nisi omni vinculorum genere se
adstrictum sentiat, facillè datâ occasione jugum excutere ten-
tet. Depravatâ per peccatum naturâ, dum quisque nimium,
ac ferè solum se diligit, ubique sibi soli consulit, aliorum
parva, vel nulla ratione habita, unde infinitæ nascuntur in-
juriam, innumera pullulant dissidia, quibus confunditur, ac
perit civilis omnis conjunctio, nisi præstò sit qui, & pro
sua

sua sapientia leges præscribat, & pro tradita sibi autoritate illarum executionem urgeat; illarum violationem ulciscatur, ac unicuique quod ejus est conservans, pacem foveat, & confirmet; sed illa ipsa depravatio, quæ hominem ad malum inclinat, fræni est impatiens, nec facile patitur ab alio se cohiberi. Quamobrem Divinâ simul, & humanâ est autoritate obliganda.

2. Itaque certum est teneri Christianos ex Divino etiam præcepto legitimos Principes colere, & debitaque illis obedientiæ, Tributorum, aliaque id generis officia persolvere; indubitatum est etiam Divinam voluntatem ad cujuslibet Principis electionem, sive institutionem, intercedere, & corda hominibus in electionibus, sive institutionibus quodammodo dirigere: graviterque perduelles, ac inobedientes plectere. Id docent sancti Patres, quorum adducuntur testimonia ad confirmationem autoritatis Regiæ. In eo sensu rectè dicitur potestas Regum in communi, vel etiam cujuslibet Regis à Deo esse.

3. Sed aliis aliqui Dignitatem Regiam pervehunt, docentes eam æquè à Deo institutam fuisse, ac spirituales, & singulis Regibus à Deo immediatè conferri. Dissimulanda esset hæc opinio, quantumvis falsa, si eò tantum spectaret, ut populi libentius Principibus subjacerent, debitamque illis fidem religiosius servarent; Licet enim error nunquam ex se bonus sit, neque probandus; utilis tamen ex occasione interdum est, atque tolerandus. Sed qui Regiam autoritatem nimis extollunt, hoc tantum sibi videntur proposuisse, ut Ecclesiasticam Dignitatem tantumdem deprimant, ac Principum Ecclesiastica jura invadentium injustitiam eo prætextu excusent, quod, ut inquit Petrus de Marca lib. 2. cap. 1. §. 1. Perinde in Reges singulos, ac in Episcopos autoritas à Deo immediatè derivatur. Perfectam inter illos æqualitatem tribus primis §§. hujus capituli adstruere nititur: Primus sic incipit: *E collatione duarum potestatum egregiè conficitur Regiam æquè à Deo institutam fuisse ac spirituales, & solidam humanarum rerum administrationem illi demandatam. Et infra; Certum, & constantissimum esse debet apud pios, & devotos Regum cultores unicuique Regum potestatem Regiam immediatè à Divino numine conferri.*

M. C.

De
certalib;
de gallicana
CIII
731

4. Hæc si seorsim considerentur, falsa quidem sunt, sed neminem lædere videntur. At verò si conferas quæcunque Autor in illo opere, aliique Gallicani Scriptores in suis libris, Principibus in Ecclesiam permittunt, ratione protectionis, tuitionis, seu custodiæ Canonum, quam asserunt Regibus à Deo commissam, comperies ex ipsorum mente in multis paulò minorem Pontificali, in aliquibus æqualem, & in nonnullis etiam majorem esse, & quidem à Deo datam laicis viris, circa res Ecclesiasticas potestatem. Itaque prætermitti omninò non potuit quæstio, ex cujus neglectu tandem populo persuaderetur, quæcunque à laicis patitur Ecclesia, non injurias esse, sed jura Divinitus tradita.

5. Audi Renatum Choppinum de Sacra Politia lib. 1. tit. 7. §. 9. expressis verbis tribuentem Regibus autoritatem in res Ecclesiasticas, ex quodam jure Divino, Numinis afflatu, ac sacra quâdam unctiōe; *Hoc certè litterarum monumentis præditum legimus Regium nomen in terris haud quaquam ortum fuisse, sed Cælitus à Diis emissum, Regesque ipsos ita institutos, qui Numine afflati, & sacro delibuti oleo, Divinum quid præferrent, penes quos etiam sacrorum potestas foret* Autore Eusebio Historiæ Eccles. volum. 1. Exin Gallicus Orator Egidius Romanus libris editis asseruit Sacrorum Beneficiorum erogationem ad Reges, ac Cæsares pertinere Philippi IV. Regis temporibus. Quid amplius dixisset de Episcopo, qui Spiritum sanctum accipit, dum ex Institutione Christi per impositionem manuum Presbyterii, per sacram unctiōem, aliosque mysticos ritus consecratur ad gubernandam Ecclesiam?

6. Ut aliquid à Deo immediatè esse dicatur, alterutrum ex his duobus requiritur, ut scilicet potestas, quæ conferatur non possit ab alio dari, quàm à Deo; vel, etiam si ab alio concedi posset, Deus ipse solus de facto velit largiri. Alium modum non video, nisi quis de verbis contendere, non de rebus quærat disputare. Sacerdotum potestas ad conficiendum in Sacrificio Missæ Corpus Christi, vel ad dimittenda peccata, non potest ad alium quàm ad Deum immediatè referri, quamvis accipiatur per impositionem manuum Episcopi: Quia nemo potest peccata dimittere, vel Corpus Christi consecrare, nisi solus Deus tanquam causa principalis, & ejus Ministri tanquam causæ instrumentales, & minus principales. Ma-
jus

jus autem est illa efficiendi potestatem communicare, quam illa per se efficere. Potest verò quilibet homo liber, Principis regimini sese subicere, ad ei parendum sese adstringere, fidem spondere, denique ad omnia illa officia obligare, quæ Principes à subditis exigunt. Undè nihil opus est ad Divinam omnipotentiam recurrere pro rebus illis, quæ ab hominibus præstari possunt, & quæ saltem ex parte quotidie præstantur.

7. Solùm igitur, si non expectato hominum consensu, atque sine ulla illorum opera, Deus ipsis Regem præponeret, iste à Deo immediatè suam potestatem haberet. Id aliqui Doctores de Saule, & de Davide opinantur, quamvis negantibus aliis; sed nemo ità constitutos in Gallia Reges somniavit.

8. Mutationes, quæ in Principatu Gallicano contigerunt, satis indicant illum non esse immediatè à Deo, sed à populorum consensu. Quæ enim ratio Divina postulabat, ut modò à Clodovei familia, modò à familia Pippini, denique ab Hugonis Capeti posteris regeretur. Ut primò Reges per electionem, alii per successionem Regnum adipiscerentur, ut principio admitterentur etiam illegitimi, deindè tantùm legitimi, iique masculi?

9. Maneat igitur potestatem Regum à Deo esse, illisque ex Divino præcepto parendum: non tamen illorum potestatem æquè ac Ecclesiasticam immediatè à Deo conferri. Utrumque probatur ex iis autoritatibus, quæ à Domino Marca proferuntur, vel citantur, & ex aliis, quas poterat adducere. Cùm enim B. Augustinus lib. 5. de Civit. Dei cap. 21. ait. *Qui Augusto, ipse & Neroni: Qui Vespasiani, vel Patri, vel filio suavissimis Imperatoribus, ipse & Domitiano crudelissimo (Regnum dedit.) Et Tertullianus Apolog. cap. 30. Inde Imperator unde & homo antequam Imperator; Inde potestas illi, unde & spiritus. Et S. Irenæus lib. 5. adversus hæreses cap. 24. cujus jussu homines nascuntur, hujus jussu & Reges constituuntur: Et S. Epiphanius hæresi 40. Videsne ut hæc mundi potestas à Deo stabilita sit, gladii, jus obtineat? Neque verò id aliunde quam à Deo ad vindicandum accipit. Hi inquam, Patres nihil aliud intendunt, quam Principatum non à Diabolo, seu à falsis Diis, ut volebant ii, quos contra disputabant, sed à Deo*
vero

M. C.
de
Tertullianus
de Gallianis
CIII
731

168 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
vero dari. Utrum autem immediatè vel per populi electionem,
aut consensum, non definiunt, ut patet Textus integros le-
gentibus. Tertulliani consilium est ostendere falsos Deos pro
Imperatoribus non esse orandos, sed verum Deum: S. Au-
gustini, non à falsis Diis, sed à providentia Divina Imperia
distribui; S. Irænaus hoc argumentum tractat, de Diaboli per-
petuo mendacio, potestatibus, quibus nos parere oportet, atque imperiis terri-
nis quatenus à Deo, non à Diabolo constituantur. S. Epiphanius Hæ-
reticos Archonticos impugnat, Principem Sabaoth septimo
in orbe collocantes, tyrannidem ibi exercentem, blasphe-
mantes Deum, ac dominationem ejus spernentes.

10. S. Isidorus Pelusiotes Epist. 216. Potestatem, inquit,
hoc est Imperium, & Regnum à Deo formatum, atque institutum esse profuen-
dum est, ut ne ornatus in statum inornatum degeneret. Verum (quod
etiam de supracitatis, & aliis dici posset) hoc ad Divinam
providentiam referendum est, quæ Principatum quidem ap-
probat, & confirmat, vultque Principibus legitimis etiam
discolis obtemperari; Non tamen singulis potestatem aliquam
supernaturalem, quemadmodum Sacerdotibus Deus infun-
dit, imò aliquos Principes, impios scilicet regnare permittit,
quamvis non approbet, ut subjungit idem S. Isidorus; Quod
si quis impius, aut sacrilegus in illud irruperit, haud quaquam scilicet hunc à
Deo creatum, ac designatum esse dicimus, verum permissionem esse. Quod de
tyrannico usurpatore tantum non intelligit. Prosequitur
enim; Quo nimirum aut Pharaonis in modum improbitatem omnem suam evi-
mat, atque ita extremo supplicio exorciatur, aut eos, qui crudelitate opus
habent, ad meliorem mentem revocet, quemadmodum Rex Babylonis Ju-
daos.

11. Idem clariùs explicat S. Joannes Chrysoft. homil. 23,
in Epist. ad Romanos in hæc verba; Non est potestas nisi à Deo,
quæ sic interpretatur; Quid dicis? Omnis ergo Princeps à Deo consti-
tutus est? Istud, inquit, non dico. Nec enim de quovis Principe nithi ser-
mo nunc est, sed de ipsa re. Quod enim Principatus sunt, quodque hi quidem
imperant, illi verò subjecti sunt, quodque non simpliciter, ac temerè cuncta
feruntur, nec fluctuum instar populi huc, atque illuc circumaguntur, Divina
sapientia opus esse dico. Propterea non dicit; Non enim Princeps est, nisi à Deo,
SED DE RE IPSA DISSERIT, dicens, non enim potestas est nisi à Deo.
Quid potest his verbis luculentius desiderari?

12. Autoritatem Justiniani (qua toties utitur D. de Marca, cum deprimenda est Ecclesiastica jurisdictio, & Principum voluntati subjicienda) hic repudiat, quasi B. Pauli, & aliis Divinarum Scripturarum oraculis contrariam, quibus cum si pugnaret, ab omnibus sanè Christianis esset rejicienda. Sed quis sibi persuadeat Justinianum adeo tractandarum rerum Divinarum, & Ecclesiasticarum cupidum, & gloriæ avidum, rem Imperiali Dignitati tantum splendorem conferentem ignorasse? Qui tam sæpè Episcopum agebat, nescisset suam autoritatem æquè ac Sacerdotalem à Deo immediate profectam? Nòvit certè Justinianus potestatem Regiam à Deo esse; sed in eo, quem diximus, sensu. Ait ille ff. de orig. jur. l. 2. §. 9. *Quia difficile plebs convenire cepit, populus certè multo difficilius, in tanta turba hominum: necessitas ipsa curam Reipublicæ ad Senatum deduxit. §. 11. novissimè sicut ad pauciores juris constituendi viam transisse, ipsi rebus dicentibus, videbatur: per partes evenit, ut necesse esset Reipublica per unum consuli. Nam Senatus non perinde omnes Provincias gerere poterat. Igitur constituto Principe datum est ei jus, ut quod constituisset, ratum esset. Item ff. de constit. Princ. l. 1. Quod Principi placuit legis habet vigorem, utpote cum lege Regia, qua de Imperio ejus lata est, POPVLVS, EI, ET IN EVM OMNE SVVM IMPERIVM, ET POTESTATEM CONTVLERIT. Oritur ergo immediate à populorum consensu autoritas Regia: sed à Deo tanquam à primo fonte proficiscitur, ab eo consensus hominum confirmatur, ab eo Regum contemptus vindicatur, idque Justinianum non latuit, ut significant ejus verba nov. 6. Maxima quidem in hominibus sunt dona, à supremâ collata clementiâ, Sacerdotium, & Imperium; & illud quidem Divinis ministrans, hoc autem humanis presidens, ac diligentiam exhibens; ex uno eodemque principio utraque procedentia, humanam exornant vitam.*

13. Rejectâ Justiniani autoritate, non miror Aristotelis non haberi rationem; Illud tantum miror, quod addit Dominus de Marca loc. cit. §. 2. quod de Regibus opiniones in Aristotelis officinâ conflata magno studio etiam à Christianis arrepte sunt. Siquidem; ut ille vult, erant sacris Scripturis contrariæ, quomodo potuerunt magno studio à Christianis arripi? An Christiani minus Spiritus sancti, quàm Aristotelis autoritati tribuunt? Docent communiter Patres nullam gentem sincerius Reges

170 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
colere, eorumque mandata, Divinae legi non repugnantia,
fidelius exequi, quam Christianum populum: Quomodo
ergo arriperent opiniones non minus legi Divinae, quam
Principum potestati infensas? Sed illa Divinae Scripturae testi-
monia non aliud suadent, quam à Divina providentia consti-
tuti Principes; Divinae ordinationi resistere, qui eis resistit,
cumque sibi damnationem acquirere, qui iustis eorum man-
datis non obtemperet. Hæc Christiani omnes fatentur: Re-
giam potestatem aequè à Deo institutam fuisse ac spiritualem; & perinde in
Reges singulos, ac in Episcopos auctoritatem à Deo immediatè derivari, nec
sacrae Scripturae docent, nec Christiani rerum Theologica-
rum periti credunt.

14. Sed, ne in re tam aperta tempus teramus, id unum
ab eis peto, qui docent potestatem Regiam aequè à Deo insti-
tutam fuisse ac spiritualem, & unicuique Regum potestatem
Regiam immediatè à Divino numine conferri, quodnam sit
Sacramentum, quo potestas illa traditur, ubi, à quo, quan-
do, & quomodo institutum?

C A P U T V.

*An Patrum traditioni consona sit doctrina Praesulum
Gallicanorum, Reges Ecclesiasticae potestati in tempo-
ralibus omnino subducentium, ac primò de Patribus in
Conciliis sedentibus?*

1. **P**atres appellantur, vel Episcopi in Conciliis congrega-
ti, vel ii, quos propter eximiam doctrinam Ecclesia
tanquam fidelium parentes in Christo agnoscit, sive Episco-
pali dignitate fuerint insigniti, sive non fuerint. Utrosque
audiamus, ac primum in Conciliis sedentes.

2. In Concilio Romano tertio sub Gregorio VII. anno
1076. sententia depositionis contra Henricum IV. Germa-
niæ Regem pronunciata fuit, atque ejus subditi à juramen-
to fidelitatis absoluti, rursumque in Concilio Romano septi-
mo anno 1080. depositio, & absolutio confirmatae sunt. So-
lent Galli objicere tentatum id fuisse à Gregorio VII. nimis
au-